

Tale til samråd den 24. juni 2014 vedrørende samrådsspørgsmål Ø, Å, AA, AB og AC

DET TALTE ORD GÆLDER

Samrådsspørgsmål Ø: "Hvilke initiativer har Task Force om Fremtidens Dagtilbud, som offentliggjorde sit arbejde i 2012, givet regeringen anledning til at tage indtil nu?"

Samrådsspørgsmål Å: "Har regeringen planer om at tage nye initiativer på baggrund af rapporterne fra Task Force om Fremtidens Dagtilbud til trods for, at det er to år siden, at rapporterne blev offentliggjort?"

Samrådsspørgsmål AA: "Hvad er status på det udviklingsprogram på dagtilbudsområdet, som daværende børne- og undervisningsminister, Christine Antorini, ville igangsætte i efteråret 2012?"

Samrådsspørgsmål AB: "Hvordan forholder ministeren sig til anbefalingerne fra Task Force om Fremtidens Dagtilbud?"

Samrådsspørgsmål AC: "Mener ministeren, at daginstitutionerne fungerer godt for børnene, og at de nu er fremtidssikret?"

Svar:

Tak for ordet.

Dagtilbudsområdet er et område, som har central betydning for rigtig mange mennesker i Danmark. Ca. 300.000 børn mellem 0 og 6 år går i et dagtilbud. Og børnene bruger hver dag mange af deres vågne timer her. Gennem dagtilbuddene har vi derfor en enestående mulighed for at stimulere og udfordre børnene, så de trives, lærer og bliver bedst muligt klædt på til deres fremtidige liv.

Dagtilbuddene spiller således en afgørende rolle for børns udvikling, og det er derfor naturligt, at dagtilbudsområdet og indholdet i dagtilbuddene er genstand for stor interesse – ikke kun fra forældre, men også fra politikere, medier mv.

Jeg er derfor også glad for, at jeg i dag får muligheden for at fortælle om de forskellige initiativer, som regeringen har iværksat og vil iværksætte på området.

I dag skal vi drøfte samrådsspørgsmål Ø, Å, AA, AB og AC, som jo handler om Task Forcen om Fremtidens Dagtilbud, om udviklingsprogrammet Fremtidens Dagtilbud og de forskellige initiativer, som er blevet og vil blive igangsat på området med henblik på den fortsatte kvalitetsudvikling af området.

Da spørgsmålene knytter sig tæt sammen, har jeg valgt at svare på spørgsmålene i en sammenhæng.

Jeg har dog valgt at besvare spørgsmålene i en anden rækkefølge, end de er stillet.

Jeg vil således begynde med spørgsmål AB om, hvordan jeg forholder mig til anbefalingerne fra Task-forcen om Fremtidens Dagtilbud.

Herefter besvarer jeg spørgsmål AA og Ø om status på udviklingsprogrammet Fremtidens Dagtilbud samt hvilke initiativer regeringen indtil nu har taget som opfølgning på Task- Forcens arbejde.

Endelig vil jeg besvare spørgsmålene AC og Å, som handler om, hvorvidt dagtilbuddene er fremtidssikret samt om de nye initiativer, regeringen planlægger at iværksætte.

[Spørgsmål AB: "Hvordan forholder ministeren sig til anbefalingerne fra Task- Force om Fremtidens Dagtilbud?"]

Task-Forcen om Fremtidens Dagtilbud blev nedsat i 2011 af den tidligere regering.

Da regeringen kom til, valgte tidligere børne- og undervisningsminister Christine Antorini at videreføre Task-Forcens arbejde.

Task-Forcen var sammensat af forskere, praktikere og personer med viden inden for området, ligesom KL og BKF var repræsenteret. Professor Niels Egelund var formand for Task-Forcen.

Task-Forcen havde til opgave at indsamle gode eksempler på, hvordan dagtilbuddene kan arbejde kvalificeret med inklusion og læring.

I den forbindelse var Task-Forcen på besøg i 11 dagtilbud rundt omkring i landet. Som en del af besøgene var Task-Forcen i dialog med personale, ledere, forvaltningschefer og forældre. Som en del af arbejdet gennemgik Task-Forcen også forskning og undersøgelser om, hvad der understøtter læring og inklusion. Herudover blev faglige organisationer, videnscentre, uddannelsesinstitutioner mv. inddraget i arbejdet.

Det var derfor på et solidt grundlag, at Task-Forcen i maj 2012 afrapporterede og i den forbindelse offentliggjorde fire pejlemærker for, hvad der skal til for, at

dagtilbuddene på en kvalificeret måde kan arbejde med læring og inklusion.

De fire pejlemærker var;

1. En kvalificeret og tilrettelagt pædagogisk praksis med fokus på læring og inklusion.
2. Målrettet forældresamarbejde.
3. En stærk evalueringskultur med fokus på kvalitetsudvikling.
4. Professionelt og tydeligt lederskab på alle niveauer.

Pejlemærkerne sætter fokus på forskellige elementer, som tilsammen har betydning for, at der kan arbejdes med læring og inklusion på en kvalificeret måde.

Det første pejlemærke handler om, at den pædagogiske praksis i højere grad skal baseres på viden om, hvad der virker. Og at planlægning og organisering af hverdagen er et væsentlig element, når der skal arbejdes med børns læring og inklusion. Herudover er de pædagogiske læreplaner et vigtigt omdrejningspunkt i dette arbejde.

Herudover sætter Task-Forcen fokus på betydningen af samarbejdet med forældrene, når læring og inklu-

sion skal lykkes. Forældrene ved rigtig meget om børnene og er en meget vigtig ressource. Og langt de fleste forældre vil rigtig gerne inddrages.

Det tredje pejlemærke handler om evalueringskultur og udvikling af den pædagogiske praksis. Her er det centralt, at der i det enkelte dagtilbud er en vedvarende bevidsthed om og refleksion over, om den pædagogiske praksis medvirker til: at børnene lærer det, der er hensigten, at alle børn indgår i fællesskabet, har udbytte af aktiviteterne og har venner.

– Og hvis det ikke er tilfældet; at der iværksættes helt andre indsatser for at nå målet. I den sammenhæng er det afgørende, at der sker en løbende udvikling af personalets kompetencer.

Sidst - men ikke mindst - har Task-Forcen peget på betydningen af ledelse i dagtilbud. Det er ledelsen, som skal drive en udviklingsproces, og som skal kvalificere og forandre den pædagogiske praksis og sikre et højt fagligt niveau blandt personalet.

Task-Forcens fire pejlemærker udgør et meget relevant og væsentligt bidrag i udviklingen af området. Regeringen har derfor også taget de fire pejlemærker

med sig i det videre arbejdet med at understøtte kvalitetsudviklingen af området.

[Samrådsspørgsmål AA: "Hvad er status på det udviklingsprogram på dagtilbudsområdet, som daværende børne- og undervisningsminister, Christine Antorini, ville igangsætte i efteråret 2012?"]

På baggrund af blandt andet Task-Forcens pejlemærker besluttede daværende børne- og undervisningsminister Christine Antorini, at der skulle igangsættes et større udviklingsprogram kaldet 'Fremtidens Dagtilbud' på dagtilbudsområdet.

I forbindelse med fastlæggelse af det nærmere indhold i programmet, blev der afholdt dialogmøder med de primære interessenter på området.

Herudover blev der afholdt et symposium, hvor blandt andre praktikere, forskere og andre med viden inden for området deltog. Formålet var at få input til programmet, så indholdet kunne kvalificeres yderligere.

Det samlede udviklings- forsøgs- og forskningsprogram blev sendt i udbud i januar 2013.

Og i oktober 2013 – efter dagtilbudsområdet var blevet ressortoverført til det nuværende Ministerium for Børn, Ligestilling, Integration og Sociale Forhold - blev der indgået kontrakt med et konsortium om udførelse af den samlede opgave.

Konsortiet består af Rambøll Management, Center for Børnesprog på Syddansk Universitet, DPU Århus, Danmarks Evalueringsinstitut og UC Nord.

Udviklingsprogrammet Fremtidens Dagtilbud skal overordnet set bidrage til at kvalificere og udvikle det store arbejde, der allerede foregår i dagtilbuddene. Det skal bidrage til, at dagtilbuddene bliver endnu bedre til at arbejde med børns trivsel og læring.

Udviklingen skal ske i den enkelte kommune og i det enkelte dagtilbud, og programmet skal understøtte ansatte og ledere i det konkrete arbejde med udvikling af den pædagogiske praksis og forældresamarbejdet.

I en del år har nye initiativer og indsatser hovedsageligt været målrettet de 3-5 årige børn.

Da vi ved, at indsatser for de mindste børn har allerstørst betydning og virkning, er målgruppen for udviklingsprogrammet derfor både de 0-2 årige børn og de 3-5 årige børn i daginstitutioner og dagpleje.

Målet med programmet er enkelt. Alle børn i daginstitutioner og dagpleje skal trives og udvikles så meget, de kan.

Og når vi siger alle, mener vi alle. Det er ikke nok, at børnene - set som et gennemsnit - trives og lærer mere.

Det afgørende er, at hvert enkelt barn bliver set, hørt og stimuleret og udfordret på sit eget niveau.

I relation til børns læring er børnegruppen og læringsmiljøet rundt om barnet centralt. Hvordan er børnenes indbyrdes relationer? Har de respekt for hinanden? Er der plads til forskellighed? Det er nogle af de elementer, som har stor betydning for, at børn trives og udvikler sig positivt.

Herudover er målet, at betydningen af negativ social arv skal mindskes.

Vi skal have alle børn med. Her er det vigtigt at være opmærksom på, at alle børn ikke skal støttes eller lære lige meget. Men alle børn skal stimuleres og udfordres - fra det udgangspunkt, de har.

De pædagogiske læreplaner er omdrejningspunktet i Fremtidens Dagtilbud.

I år fejrer vi 10-året for indførelse af de pædagogiske læreplaner og de pædagogiske læreplaner er blevet en succes.

Vi ved fra undersøgelser, at personalet oplever de pædagogiske læreplaner som et vigtigt fagligt redskab, der medvirker til at højne fagligheden.

Et af ønskerne til Fremtidens Dagtilbud har været, at der skal arbejdes med de pædagogiske læreplaner på nye måder. De pædagogiske læreplaner er et vigtigt redskab, som vi ved, fungerer godt. Men vi skal hele tiden have for øje, om vi kan udvikle lærerplanerne og arbejde med indholdet på bedre måder til gavn for børnene.

Endelig er et væsentligt formål med programmet at få mere sikker viden om, hvad der skal til for, at alle børn i dagtilbud trives og lærer.

Nogle af de spørgsmål, som programmet blandt andet skal komme med svar på, er, hvad der er vigtigt i forhold til tilrettelæggelse af den pædagogiske praksis, når målet er, at alle børn skal trives og lærer - og hvad det er for kompetencer, som det pædagogiske personale skal have?

Det har 14 kommuner sagt ja til at være med til i Fremtidens Dagtilbud. Herfra indgår ca. 145 vuggestuer, børnehaver og integrerede institutioner i programmet samt ca. 256 dagplejere.

Der indgår i alt ca. 12.000 børn i Fremtidens Dagtilbud.

Med udgangspunkt i Task-Forcens første pejlemærke sætter programmet fokus på udfoldelse af læreplans-temaerne, refleksion og systematik i læreplansarbejdet.

Det handler blandt andet om, at det involverede pædagogiske personale skal have mere viden om de

forskellige elementer, der indgår i læreplanstemaerne.

I den forbindelse har en række ekspertgrupper udarbejdet temahæfter om hvert af de seks læreplanstemaer. Temahæfterne kommer med forslag til læringsmål for børnene og kommer med forslag til typer af indsatser og aktiviteter, der kan iværksættes.

Og så skal det pædagogiske personale have viden og redskaber, som de kan anvende i forhold til at arbejde mere systematisk med børns læring og trivsel.

Som en del af programmet skal det pædagogiske personale og ledelsen derfor deltage i kompetenceudviklingsforløb, ligesom de får redskaber til at analysere børnegruppen og dokumentere børnenes løbende tegn på læring. Personalet skal deltage i faglige netværk, ligesom ledelsen skal deltage i ledelsesnetværk.

Herudover skal forsøgskommuner og dagtilbud arbejde med forældreinvolvering, ligesom der skal arbejdes med it som et læringsredskab til børn.

IT og digitale medier er i dag en vigtig og integreret del af de fleste børn og voksnes hverdag - og rigtig mange dagtilbud arbejder da også allerede med tablets og digitale medier. Vi ved dog meget lidt om, hvorvidt, hvordan og hvornår it som læringsredskab til børn er bedre end andre læringsredskaber, når vi taler børns trivsel og læring.

Programmet skal derfor give mere viden om, hvorvidt og hvordan it-læringsredskaber med fordel kan anvendes i det pædagogiske arbejde med børnene.

Konsortiet har siden efteråret 2013 været i gang med at rekruttere og udvælge kommuner, som skal indgå i programmet.

Herudover har Konsortiet udviklet diverse materialer og kompetenceudviklingsforløb, ligesom de ekspertgrupper, jeg nævnte før, er blevet nedsat og har udviklet temahæfter om de seks læreplanstemaer.

Her i juni måned deltager ca. 130 dagtilbudsledere, 50 dagplejepædagoger og dagplejeledere samt ca. 22 pædagogiske konsulenter og projektledere i kompetenceudviklingsforløb.

De konkrete forsøg starter op i efteråret 2014. Herefter bliver der gennemført forsøg i foråret 2015, efteråret 2015 samt foråret 2016.

Undervejs vil der blive afholdt en midtvejskonference, hvor nogle af de foreløbige resultater vil blive formidlet.

Alle de primære interessenter på området er inddraget i programmet.

Programmet forventes afsluttet i sommeren 2017. Der er afsat 25 mio. kr. til udviklingsprogrammet.

[Samrådsspørgsmål Ø: "Hvilke initiativer har Task-Force om Fremtidens Dagtilbud, som offentliggjorde sit arbejde i 2012, givet regeringen anledning til at tage indtil nu?"]

Udviklingsprogrammet Fremtidens Dagtilbud er et stort og vigtigt initiativ i relation til den fortsatte kvalitetsudvikling af området.

Det er dog langt fra det eneste initiativ, som regeringen har iværksat i kølvandet på Task-Forcens arbejde.

I det følgende vil jeg nævne nogle af de initiativer, som regeringen har iværksat;

- I forbindelse med Finansloven for 2012 blev der afsat 500 mio. kr. årligt til bedre kvalitet i dagtilbud og øgede normeringer.
- Der er udarbejdet en ny metode til opgørelse af normeringer i dagtilbud.
- Der er etableret en ny it-portal på dagtilbudsområdet EMU dagtilbud, som har til formål at samle alt relevant viden på området. Her kan pædagogisk personale og andre med interesse for området finde relevant forskning, undersøgelser, eksempler på it- understøttede læringsaktiviteter mv. Det er målet, at EMU Dagtilbud skal understøtte en øget brug af vidensbaserede indsatser i dagtilbuddene.
- Der er afsat 8 mio. kr. til en Udviklingspulje, som senere i år meldes ud. Her vil kommuner og dagtilbud kunne ansøge om midler til lokale forandrings- og udviklingsprojekter. Der pågår lige nu et arbejde med at fastlægge de konkrete rammer for ansøgningspuljen i samarbejde med BUPL og FOA.
- Der er afsat midler til en Forebyggelsespakke, som blandt andet skal styrke indsatsen over for udsatte børn i dagtilbud.

- Der er nedsat Rådet for Børns Læring, som skal følge, vurdere og rådgive undervisningsministeren og jeg om blandt andet elevernes udbytte af undervisningen i folkeskolen samt om det pædagogiske arbejde med at understøtte alle børns trivsel, udvikling og læring i dagtilbud.
- Der er igangsat et forskningsprojekt om børns sproglige udvikling til 8 mio. kr. Formålet er bl.a. at opnå evidensbaseret viden om effekter af sprogstimuleringsaktiviteter til 3-5-årige børn i dagtilbud.
- Der er nedsat en satspuljefinansieret udgående konsulentenhed Inklusionsrådgivning, der skal understøtte kommunernes omstilling til øget inklusion på dagtilbud og skoleområdet. Der er afsat 60 mio. kr. til arbejdet.
- Der er etableret en udvidelse af den udgående konsulentenhed Tosprogs-Taskforcen, så enheden ikke kun rådgiver kommuner og skoler om tosprogede elevers faglighed, men også dagtilbud i forhold til at understøtte tosprogede børns sproglige udvikling.
- Der er igangsat projektet Ny Nordisk Skole og Dagtilbud (NNS), som er et forandringsprojekt rettet mod blandt andet dagplejen, vuggestuer, børnehaver, grundskoler og ungdomsuddannelser – altså

hele 0-18 års området. Projektets mål er at øge kvalitetsudviklingen i blandt andet skoler og dagtilbud ved, at de involverede selv definerer deres egne forandringsveje.

- Der skal udvikles en fælles IT infrastruktur, som kommuner kan anvende, når de ved starten af skoleåret 2016/2017 skal begynde at udbrede lokale brugerportalsløsninger. Det er aftalt, at de kommuner, der ønsker det, også får mulighed for at benytte den fælles infrastruktur til dagtilbudsområdet.
- Som led i Strategien for digital velfærd er der udarbejdet en kortlægning af digitale redskaber i dagtilbud. Kortlægningen viser, at mange institutioner er langt fremme, når det handler om at få it og digitale medier ind i de daglige lege- og læreprocesser. Det er på den baggrund besluttet, at der skal anvendes 3,7 mio. kr. til at skabe mere viden om, hvordan digitale redskaber kan bidrage til at indfri faglige, pædagogiske og ressourcemæssige potentialer.

Som det fremgår, har regeringen således allerede igangsat en lang række initiativer på området med henblik på den fortsatte kvalitetsudvikling.

[Samrådsspørgsmål AC: "Mener ministeren, at daginstitutionerne fungerer godt for børnene, og at de nu er fremtidssikret?"]

Dagtilbudsområdet er grundlæggende velfungerende og helt enestående - set i et internationalt perspektiv. Der er veluddannet personale, og mange børn mødes hver dag af engageret personale, der arbejder målrettet med børns trivsel og læring.

Men betyder det så, at dagtilbuddene nu er fremtidssikret? Og betyder det, at de ikke kan blive bedre?

Nej. Tværtimod. Jeg mener, at vi hele tiden skal bestræbe os på at løfte og udvikle kvaliteten på området. Målet er glade, velstimulerede, dygtige og nysgerrige børn, der har mod på livet samt evne og lyst til at lære.

[Samrådsspørgsmål Å: "Har regeringen planer om at tage nye initiativer på baggrund af rapporterne fra Task Force om Fremtidens Dagtilbud til trods for, at det er to år siden, at rapporterne blev offentliggjort?"]

Og i relation til regeringens fremadrettede initiativer på området, har jeg taget udgangspunkt i, at kvali-

tetsudvikling på området starter og slutter ude hos den enkelte pædagog eller dagplejer i dagtilbuddene. For det er her, arbejdet udføres.

Det er derfor afgørende, at udviklingen på dagtilbudsområdet bliver et fælles projekt mellem de involverede på området – pædagogerne, medhjælperne, dagplejerne, forældrene, kommunerne og Christiansborg.

Vi skal være sammen om at sætte ord på, hvad det gode børneliv er. Og derfor har jeg startet en dialog om udviklingen af området.

Jeg har nedsat et Dialogforum, hvor jeg har inviteret de mest centrale interessenter på området til en åben drøftelse af, hvor området skal bevæge sig hen i fremtiden. Hvad vil vi med vores dagtilbud, hvad er de største udfordringer, vi står overfor, og hvordan kan vi sammen tænke i nye løsninger?

Vi har allerede haft det første møde i Dialogforum, hvor vi havde en meget konstruktiv drøftelse.

Samtidig har jeg taget initiativ til - hvad der forhåbentlig kan blive en fast institution i dagtilbudspolitikken; Et Sankt Hans- møde om 'Det gode børneliv'.

Formålet med mødet har været at få input til det videre arbejde fra forældre, pædagoger, dagtilbudsledere og samfundsdebattører - for deres stemme er mindst lige så vigtige i debatten.

Når jeg tager disse initiativer, er det grundlæggende fordi, jeg gerne vil være med til at understøtte en sund debat om, hvad der skal være målet med de timer, vores børn dagligt bruger i dagtilbuddene.

I den proces er det vigtigt for mig at modtage input fra så mange forskellige sider som muligt. For jeg vil gerne have en god fornemmelse af, hvad det er for nogle områder, vi skal sætte fokus på for at styrke kvaliteten i vores dagtilbud.

Med ind i debatten tager jeg også min egne fokuspunkter for området:

De handler blandt andet om, at der skal rettes et særligt fokus på de mindste børn. De har ikke fyldt særlig

meget i kvalitetsdebatten, og vi ved, at de første tre år af et barns liv, er den vigtigste tid og her, at vi kan gøre den allerstørste forskel.

Vi skal have Trivsel i centrum – og særligt for drengene. Der er i dag særligt nogle udfordringer i forhold til drengene, som oplever at få mere skæld ud og oplever, at de trives dårligere i dagtilbuddene end pigerne.

Forældrenes skal inddrages aktivt i dagtilbuddene, og deres stemme skal komme endnu mere til orde.

Der er stor forskel på omfanget og kvaliteten af kontakten mellem børn og voksne i dagtilbuddene. Derfor skal vi have fokus på Voksenrelationer og nærhed. Det handler ikke kun om normeringer, men også om arbejdstilrettelæggelse og udførelse.

En af nøglerne til et succesfuldt børne- og voksenliv ligger i udviklingen af sproglige og almene kompetencer. Derfor er det centralt med en tidlig indsats og et fokus på sprog, læring og udvikling for at forebygge senere problemer.

Jeg glæder mig til debatten – og ikke mindst til at komme tættere på, hvor vi gerne i fællesskab vil flytte området hen, og hvordan vi kommer derhen.

Tak for ordet.